

Compromisos amb la Comunitat Educativa

Graus d'Educació i Màster d'Educació Secundària
del sistema universitari català

Curs 2020-2021

Orientacions per al desenvolupament del Pràcticum

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Coneixement
Secretaria d'Universitats i Recerca

Document impulsat en el marc de les accions desenvolupades per la coordinació dels *Pràcticums dels Graus d'Educació Infantil i Primària* i per la coordinació del *Programa de Millora del Màster de Secundària* del sistema universitari català, recollint les propostes i comentaris de les diverses persones implicades de totes les universitats catalanes i de la Direcció General d'Universitats.

Universitat Abat Oliba, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona, Blanquerna – Universitat Ramon Llull, Universitat de Girona, Universitat Internacional de Catalunya, Universitat de Lleida, Universitat Oberta de Catalunya, Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat Pompeu Fabra, Universitat Rovira i Virgili, Universitat de Vic – Central de Catalunya.

Setembre 2020

Davant de la situació derivada per la pandèmia del COVID19 que va afectar als Pràcticums dels Graus d'Educació i del Màster d'Educació Secundària al final del curs 2019/20, les universitats catalanes, atenent els possibles escenaris pel curs 2020-2021, han elaborat aquest document d'orientacions que complementen els documents normatius del Departament de Salut i del Departament d'Educació, com a ens responsables en els seus àmbits de govern i de gestió.

Aquest conjunt d'orientacions s'estructuren en:

1. Compromís amb la pròpia salut i amb la de la comunitat educativa.
2. La participació activa de l'estudiantat en el centre formador
3. Comunicació per la tutoria i mentoratge
4. Participació de l'estudiantat en el disseny d'activitats digitals i gestió d'espais virtuals

1. Compromís amb la pròpia salut i amb la de la comunitat educativa

En el període de pandèmia o post pandèmia, les mesures personals per la salut pública, a més de ser prescriptives, suposen una responsabilitat personal. La salut pròpia està vinculada a la salut de les persones amb què vivim en família, amics, espais socials, col·legues, formació o feina. És necessari que cadascú de nosaltres vetlli per la pròpia salut. L'estudiantat i els tutors i tutores dels Graus d'Educació i del Màster d'Educació secundària en el Pràcticum, formem part de la comunitat educativa del centre formador. Per tant, és important:

- Vetllar per la nostra salut és vetllar directament per la de l'alumnat i les seves famílies, la del professorat i la de la resta de la comunitat educativa. El desenvolupament del Pràcticum requereix per part de l'estudiantat, la **declaració responsable del propi estat de salut**.
- Respectar el Projecte Educatiu del Centre i les mesures particulars en les situacions que s'esdevinguin al curs 2020-2021, especialment en la gestió que cada centre formador decideixi respecte de la prevenció i el manteniment de la salut comunitària. [*Document: Pla d'actuació per als centres educatius en el marc de la pandèmia: <https://documents.espai.educacio.gencat.cat/IPCNormativa/DisposicionsInternes/PIa-escoles-2020-21.pdf>]*

- En cas de sospita de malaltia és necessari deixar d'assistir al centre de pràctiques i confirmar o descartar la sospita tan aviat com sigui possible mitjançant un diagnòstic mèdic. En cas de diagnòstic de contagi de qualsevol malaltia infecciosa per part de l'estudiantat en pràctiques, cal comunicar-ho immediatament als coordinadors de la universitat i a la coordinació del Pràcticum del centre formador.

Segons el document Consell Interuniversitari de Catalunya, *Mesures acadèmiques de les universitats catalanes per al curs 2020-2021*:

"Qualsevol estudiant o persona que mostri simptomatologia compatible amb la COVID-19 o que hagi estat en contacte estret amb un cas de COVID-19 en els 14 dies anteriors, no s'ha de presentar al centre educatiu i està obligat a comunicar-ho a la universitat, al centre educatiu i a les autoritats sanitàries corresponents, d'acord amb el pla sectorial acordat per totes les universitats catalanes relatiu a l'etapa de la represa".

- En el cas que l'estudiantat justifiqui una situació personal de risc important, la qual impedeixi cursar les pràctiques de manera regular mentre duri la pandèmia pel COVID19, des de la coordinació del Pràcticum a la Universitat s'estudiaran possibles alternatives substitutòries que permetin obtenir els mateixos resultats que els seus companys no afectats i, considerar en últim terme, la possibilitat de posposar el Pràcticum a un nou període. Aquesta situació es compartirà amb els Serveis Territorials corresponents per decidir l'assignació de centre formador. L'estudiantat afectat haurà de comunicar-ho, a l'inici del curs acadèmic, a la coordinació de la seva universitat tot **adjuntant la justificació mèdica pertinent**.

Direcció General d'Innovació Recerca i Cultura Digital – Departament d'Educació:
"Orientacions per al curs 2020/2021. Pràctiques educatives en centres formadors":

- **Els centres formadors hauran de definir, en el seu Pla d'actuació per la curs 20/21, les opcions organitzatives i pedagògiques en relació als estudiants de pràctiques.** El centre decidirà el grup o grups en els que participarà l'estudiant de pràctiques.
- En qualsevol cas, **l'estudiant haurà de complir les mesures de protecció i seguretat establertes.**
- **Els estudiants hauran de presentar una declaració responsable** en la qual faran constar que són coneixedores de la situació actual de pandèmia amb el risc que això comporta i que, per tant, s'atendran a les mesures que el centre educatiu estableixi en cada moment. De la mateixa manera, **han de fer-se responsables del seu estat de salut.** Si identifiquen simptomatologia compatible amb la COVID-19 no han de presentar-se al centre educatiu i estan obligats a comunicar-ho a la universitat, al centre educatiu i a les autoritats sanitàries corresponents.

2. La participació activa de l'estudiant en el centre formador

- L'estudiantat i professorat universitari han de conèixer el Pla d'actuació per al curs 2020/21 del centre formador així com les opcions organitzatives i pedagògiques en relació a l'estudiantat de pràctiques. El centre decidirà el grup o grups en els que participarà l'estudiantat. [*“Orientacions per al curs 2020/2021. Pràctiques educatives en centres formadors” elaborat pel Departament d'Educació, concretament la Direcció General d'Innovació Recerca i Cultura Digital”*]
- La participació de l'estudiantat dels Graus d'Educació i del Màster de Secundària en l'activitat docent és fonamental per a l'adquisició i el desenvolupament de les competències docents. És necessari que aquesta participació, acompanyada i guiada pel mentor sigui completa, de manera que faciliti a l'estudiantat la participació en diversitat de situacions docents: a l'aula, en formació virtual, en les reunions de professorat, en les tutories amb les famílies.
- L'activitat docent de l'estudiantat s'afavoreix: amb el seu compromís ètic, amb la confidencialitat de la informació sensible (personal de tots els membres de la comunitat educativa i de les deliberacions dels equips) i el respecte a l'alumnat, professorat, famílies i personal d'administració i serveis. Aquest compromís es formalitza en la documentació requerida a l'estudiantat per a la realització del Pràcticum. L'incompliment d'aquest compromís pot suposar que la direcció del centre formador, juntament amb un informe de fets, sol·liciti al deganat de la Facultat el cessament i la suspensió del Pràcticum. [Document: “Compromís ètic del professorat”: http://www.mrp.cat/admin/magatzem/inicides/Compromiseti professorat_maig2011.pdf].
- L'activitat i la participació de l'estudiantat suposa l'assumpció de responsabilitats en les activitats docents al centre formador amb la supervisió del mentor, atenent al seu nivell formatiu corresponent a grau i màster i al seu estatus d'estudiant. En el Pla de Treball personal de Pràcticum es recollirà de forma general els tipus de participació de l'estudiantat a l'aula, al centre, i amb la comunitat educativa.

Concretament l'estudiantat en pràctiques haurà de:

- Complir les mesures de protecció i seguretat establertes al centre.
- Presentar una [declaració responsable](#) en els termes que estipula el document d'orientacions (Departament d'Educació)

Llegir i signar el document (enllaç) que es posarà a l'abast de cada estudiant (dades de l'estudiant, dades del centre, del tutor/a i mentor/ra i del pla de treball, certificat de delictes de naturalesa sexual; declaració responsable relacionada amb el COVID-19 ...)

Direcció General d'Innovació Recerca i Cultura Digital – Departament d'Educació:
"Orientacions per al curs 2020/2021.Pràctiques educatives en centres formadors":

- **Acollida, acompanyament i comunicació:** Es realitzarà en el centre de pràctiques una trobada inicial de tot l'estudiantat independentment [...] Es potenciarà a comunicació de tots els agents implicats mitjançant l'ús d'entorns digitals.
- **Participació dels estudiants de pràctiques:** Participació activa en accions transversals del centre (sessions de coordinació, d'equips docents, claustres, reunions de departament), Accions d'aula (disseny, desenvolupament i anàlisi de noves propostes i reptes d'aprenentatge virtual asíncrons i síncrons, propostes d'activitats d'ensenyament-aprenentatge en entorns virtuals...). Donar suport a l'acompanyament personal de l'alumnat i famílies especialment en període de confinament.

3. Comunicació per a la tutoria i el mentoratge

Per afavorir un bon acompanyament i seguiment des de l'inici del Pràcticum és necessari que abans del seu inici s'acordi:

- **Coordinació centre formador - universitat:** La comunicació entre la coordinació del pràcticum a les universitats i la coordinació del pràcticum en els centres és fonamental per tal de realitzar un correcte procés d'assignació, planificació, acollida, seguiment i avaluació del pràcticum. En l'acollida inicial del centre formador, es presentaran el Projecte Educatiu, els aspectes organitzatius i pedagògics de l'estada formativa i la participació de l'estudiantat en les activitats i grups escolars. En el curs 2020-2021 són molt rellevants les decisions preses pel centre en base a la situació socio-sanitària del moment.

Segons el document Consell Interuniversitari de Catalunya, *Mesures acadèmiques de les universitats catalanes per al curs 2020-2021*:

En aquests supòsits, cal ressaltar la coordinació necessària que haurà d'existir entre les persones responsables de coordinació dels pràcticums d'educació de les universitats, dels pràcticums dels serveis territorials d'Educació, de coordinació de pràctiques d'educació infantil i primària, i del màster de secundària, juntament amb les universitats que tenen presència al territori. Aquesta coordinació serà més necessària que mai i s'haurà d'intensificar en el moment de les transicions, i considerar la possibilitat que els estudiants en practiques tinguin un paper més actiu als centres educatius, en funció del moment i de la tipologia d'estudiant. En qualsevol cas, no hi ha d'haver cap decisió unilateral per part dels departaments implicats.

- **Coordinació mentors (centre) – tutors (universitat):** La comunicació entre tutors/res i mentors/res abans, durant i després del Pràcticum, ha de contribuir al bon desenvolupament de l'estada. És convenient la realització de reunions de planificació, seguiment i avaluació. Aquestes reunions podran realitzar-se presencialment, en la visita al centre, o en videoconferència. Es podran realitzar comptant amb l'equip docent que ha participat en la mentoria dels estudiants amb el professorat universitari implicat.
- **Coordinació dels gestors:** La coordinació de tots els actors amb responsabilitat en l'organització i gestió dels Pràcticums a la Universitat i al Departament d'Educació – referents territorials i Direcció General d'Universitats - és fonamental en el seguiment general i en la resposta als diferents escenaris que es puguin produir per les circumstàncies socio sanitàries actuals. La coordinació entre Departament d'Educació, pels diferents canals possibles, i la Universitat ha d'afavorir la compartició de la informació relativa a les adjudicacions de l'estudiantat i els centres, tutors i mentors per una gestió àgil dels diferents Pràcticums. El compliment del cronograma per l'entrada d'informació a l'aplicatiu és especialment important per una gestió àgil dels Pràcticums.

Direcció General d'Innovació Recerca i Cultura Digital – Departament d'Educació:
"Orientacions per al curs 2020/2021. Pràctiques educatives en centres formadors":

- **Interacció entre mentor/a, tutor/a, estudiantat:** Establiment de trobades presencials o virtuals. Comunicació constant i comunicació immediata per part de l'estudiantat de qualsevol situació imprevist.

4. Participació dels estudiants en el disseny d'activitats digitals i gestió d'espais virtuals

L'estudiantat, durant el desenvolupament dels Pràcticums, pot concretar, d'acord amb els equips pedagògics, la seva participació en el disseny d'activitats d'aprenentatge en format digital i en la gestió dels espais virtuals dels centres educatius. En relació a aquestes actuacions cal:

- Garantir la supervisió del centre en relació a les propostes i contribucions de l'estudiantat dels Graus i Màster d'Educació per assegurar-ne la qualitat, i en la participació en l'ús dels espais digitals, així com el bon ús dels recursos en l'atenció de tot l'alumnat.

- Extremar la cura sobre els continguts de les informacions que es generen: respectant el dret a la pròpia imatge dels infants i la propietat intel·lectual en la selecció de fonts i recursos de tercers. Conèixer les implicacions ètiques i de seguretat derivades de l'ús adequat de les tecnologies digitals.
- Vetllar sobre l'ús d'informació escolar a les xarxes socials, amb consciència sobre la impossibilitat de controlar la informació que es publica en elles.
- Vetllar per una identitat digital professional docent modèlica.
- Participar i col·laborar en els projectes d'innovació i/o recerca en desenvolupament, des de l'observació o en la realització de tasques supervisades.

5. Referències

- Consell Interuniversitari de Catalunya (2020). *Mesures acadèmiques de les universitats catalanes per al curs 2020-2021*. Generalitat de Catalunya. Recuperat de http://universitatsirecerca.gencat.cat/web/.content/00_HOME/4_diapositives/Documents/Mesures_academiques_curs_2020_2021.pdf
- Departament d'Educació (2016). *Resolució ENS/1356/2016, de 23 de maig, per la qual es dona publicitat a la definició de la Competència digital docent*. Recuperat de <http://cido.diba.cat/legislacio/6416114/resolucio-ens13562016-de-23-de-maig-per-la-qual-es-dona-publicitat-a-la-definicio-de-la-competencia-digital-docent>. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.
- Direcció General d'Innovació, Recerca i Cultura Digital i Direcció General d'Universitats. (2020). *Mesures acadèmiques per al curs 2020-2021 de les universitats catalanes. Pràctiques universitàries en centres educatius formadors durant el curs 2020-2021*. (pàgines, 10-13). Recuperat de http://universitatsirecerca.gencat.cat/web/.content/00_HOME/4_diapositives/Documents/Mesures_academiques_curs_2020_2021.pdf. Generalitat de Catalunya – Consell Interuniversitari de Catalunya.
- Direcció General d'Innovació, Recerca i Cultura Digital. Departament d'Educació. (2020). *Pla d'actuació per al curs 2020-2021 per a centres educatius en el marc de la pandèmia*. Departament d'Educació. Recuperat de <https://documents.espai.educacio.gencat.cat/IPCNormativa/DisposicionsInternes/Pla-escoles-2020-21.pdf>
- Direcció General d'Innovació, Recerca i Cultura Digital. Departament d'Educació. (2020). *Orientacions per a la personalització de l'entorn virtual d'aprenentatge en diferents escenaris educatius Indicacions per a escenaris presencials, híbrids i en línia*. Recuperat de <http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/centres-educatius-en-linia/Orientacions-per-a-la-personalitzacio-entorn-virtual-aprenentatge.pdf>. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya.
- Direcció General d'Innovació, Recerca i Cultura Digital. Departament d'Educació. (2020). *Pràctiques Educatives en Centres Formadors. Orientacions per al curs 2020-2021*. Recuperat de <https://projectes.xtec.cat/centresformadors/general/orientacions-per-al-curs-2020-21/>
- Secretaria de Polítiques Educatives. Departament d'Educació. (2020). *Instruccions per al curs 2020-2021 dels Centres Educatius de Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Recuperat de <https://documents.espai.educacio.gencat.cat/IPCNormativa/DisposicionsInternes/Instruccions-curs-2020-2021.pdf>

6. Glossari:

Alumnat: Conjunt d'alumnes que formen part d'un centre educatiu (infantil, primària, secundària, formació professional, escoles oficials d'idiomes...)

Centre educatiu o centre formador: En aquest àmbit, s'utilitza indistintament per designar el context real d'aprenentatge a on l'estudiantat de Graus i Màster s'integra per completar la seva formació com a docent, en l'àmbit educatiu corresponent als seus estudis universitaris.

Coordinació centre: Professor/a del centre educatiu que té reconeguda la funció de coordinar les pràctiques de l'estudiantat de Graus i Màster en el seu centre docent.

Coordinació universitat: Professor/a universitari que realitza la tasca de coordinació i gestió de les pràctiques en la universitat i en l'especialitat concreta.

Estudiantat: Tota aquella persona matriculada en estudis de Graus d'educació o Màster de secundària que ha de realitzar el període de pràctiques en centres formadors.

Mentor/a: Professorat del centre educatiu que realitza les tasques d'acompanyament, guiatge i avaluació de l'estudiantat dels Graus i Màster en el marc de les diverses assignatures de Pràcticum.

Pla de treball: Constitueix el projecte formatiu que l'estudiantat realitza en el centre de pràctiques (durada, seguiment, compromisos de l'estudiant, avaluació...)

Tutor/a: Professorat universitari que realitza un seguiment i avaluació de l'estudiantat de pràctiques assignat i que vetlla pel bon desenvolupament de les pràctiques en el centre educatiu.